

Kaikilla unelma Kolista

Ilmari Martikainen, Martikkalan tila, Koli

Kaisu Mustonen

Ukko-Koli. Kuva: Matti Pihlatie

Vanha isäntä Unto Korhonen oli ollu aikoinaan poikana kyyditsemässä matkailijoita, kun Ahmovaarasta ei ollut tietä, mutta hevosella sieltä pääsi kuitenkin Ylä-Kolille. Niin isänsä oli valistanut, että tämä ei ole mikä hyvänsä paikka, ei mikä tahansa nyppylä. Se oli jo perheen henkisenä perintönä siirtynyt tämä ymmärrys.

Ilmari Martikainen on eläkkeellä oleva puutarhaviilijä Martikkalan tilalta Kolin kylästä. Ilmari on ollut keskeisessä roolissa Kolin kansallispuiston perustamisessa ja tunnetaan laajalti pelottomana Kolin luontoarvojen puolestapuhujana.

Kolista vähintään Rukan veroinen – Kolin matkailukäyttö muuttuu ja kiihtyy 1980-luvulla

1980-luvulle saakka Kolin matkailukäyttö oli kohtuullisen seesteistä. Sitten tuli hotellin johtaja, ja hänellä oli unelma Kolista tehdä vähintään Rukan veroinen laskettelukeskus, silloin Rukalla oli 21 rinnettä ja Kolilla neljä vai oliko niitä viisi. Ne alkoivat tuon Ipatinvaaran rinteille raivata uusia laskettelurinteitä, ilman että oli edes olemassa luvat siihen hakkaamiseen. Moottorisahat pistivät laulamaan, kaatamaan vaan metsää sen enempiä apteeraamatta, taikka puita käsittelemättä, ei muuta kuin nurin vaan puuta mahdollisimman paljon mahdollisimman nopeeseen aikaan.

Miltä tämä sinusta tuntuu? – Vanha isäntä esittää kysymyksen

Täällä oli luontoa rakastava ja Kolin arvomaailmaa hyvin syvällisesti ymmärtävä, Kolin suurimman talon vanha isäntä Unto Korhonen, joka minulle soitti ja kysyi, että miltä sinusta tuntuu kun siellä ollaan nyt sellaista tekemässä. Ei hän minua mitenkään provosoanut eikä masinoanut takajaloilleni nousemaan, että toimi nyt jotakin. Hän vain kysyi että miltä sinusta tuntuu, vetosi minun tunne-elämääni ja Koli-suhteeseen. Minä kävin kattomassa sitä hommaa, ja se ei tuntunut hyvältä. Kirjoitin ensimmäisen mielipidekirjoitukseni Helsingin Sanomiin joka julkaistiin, jossa minä kyseenalaistin tämän, että hissivaijerien ja telaketjujen kitinä ei Kolin luontoon kuulu, elikkä jätetään jotakin lapsillemmekin. Siinä oli tarkoitus tuon aarnialueen läpi raivata useitakin rinteitä ja minä olin siellä vaaroilla kolutessa, rinteitä kiivetessä ja sen aarnialueen luolassa kokenut lapsista miten heillä mielikuvitus rupes elämään hyvin spontaanisti. Onko meidän pakko tämä maailma valmiiksi tehdä meidän sukupolven? Siinä vaiheessa minä sain sen luonnonsuojelijan leiman otsaani heti ja se on pysynyt kans siinä. Minusta tehtiin matkailun vihemies, kehityksen vastustaja ja siihen ei tarvittu mitään muuta kuin se yksi mielipidekirjoitus, joka kriittisesti suhtautui tähän Ruka-unelmaan.

Ilmari Martikainen savusaunassaan. Kuva: Matti Pihlatie

Ei oleellisesti muuta Kolin luontoarvoja –Ympäristöministeriö arvioi hakkuita ja räjäytyksiä

Ja sitten, 1983 ja 1984, raivattiin ne rinteet mitkä raivattiin ja sitten tuli Kolin vaaran osayleiskaava käsittelyyn johon myös kriittisesti suhtauduin, siinä kaavassahan on kaavamääräys että Kolin, siis tuon valtion maan luontoa, muuttavat toimenpiteet ovat kiellettyjä ja kuitenkin vastoin tätä vaaran osayleiskaavaa, satoja ja tuhansia kuutioita kalliota ammuttiin taivaan tuuliin ja raivattiin ne rinteet. Sitä sitten kritisoitiin ja ympäristöministeriöstä tuli lausunto että "ei oleellisesti muuta Kolin näitä luontoarvoja". Meitä oli muutamia ihmisiä, jotka suhtautuivat kriittisesti näihin kehitysnäkymiin että parturoidaan [aarnialueet] laskettelurinteille ja teknistä matkailukulttuuria vahvistetaan ja nämä Kolin luontoarvot, niillä ei oikeestaan tuntunut olevan minkäänlaista sijaa näissä kehitysnäkymissä. Aina tilaisuuden tullen tartuttiin asiaan, kirjoitettiin millon viranomaisille, milloin medioihin ja tietysti se vain syveni sitten se luonnonsuojeluleima siinä otsassa.

Kolin suojelulaista kansallispuistokeskusteluun

Valtionhallinto rupesi tämän kritiikin tiimoilta laatimaan Kolin suojelulakia, joka olisi siis erillislaki, ei kansallispuistolaki. Se oli jo pikkusta vaille valmiiksi kirjoitettuna eli ei että muuta kuin eduskuntakäsittelyyn. Sitten tuli tämä kansallispuistokysymys esille ja se jäi kansallispuistoajatuksen jalkoihin. Kansallispuistoajatushan nousi pintaan siinä kun Lieksan kaupunki yrittäjien vaatimuksesta rupes kaavottamaan Kolin kylän osayleiskaavaa, johonka nykyisen valtionmaan alueelle, ensinnäkin Mattilan alueelle ois tullut yksi lomakylä ja Ollilan alueelle toinen lomakylä ja Paimenenvaaraan 70000 kerrosneliometriä lomarakentamisoikeutta, josta 20000 kerrosneliometriä Akka-Kolin rinteille. Ja sitten 8-kerroksinen hotelli Paimenenlammen Akka-Kolin puoleiselle rinteelle ja 6 rinnettä käsittävä uusi laskettelukeskus Paimenenvaaralta länteen päin. Se sitten käynnisti tämän kansallispuistoajatuksen.

Naiset aloitteentekijöinä – Aloite mappiin ja kaavoitus etenee

Lieksassa oli kirjastossa sellainen tilaisuus jossa me kyseenalaistettiin tämä Paimenenvaaran rantakaava-hanke, siellä oli sekä Lieksan kaupungin edustaja ja sitten oli tämän yrittäjän edustaja. Ne oli ne aloitteentekijät naisia, lähes poikkeuksetta taisivat olla. Siinä sitten ihan spontaanisti ne allekirjoittivat kaupungille aloitteen, että tämä Kolin alue on laajempaan tarkasteluun asettava, ei pelkästään vain jonkun yrittäjän rantakaavatouhuna voi viedä eteenpäin, on sen verran arvokkaasta alueesta kysymys että se vaatii hieman laajemmalle pohjalle tämän tarkastelun. Kaupungin hallinnossa merkattiin tiedoksi että yli 60 allekirjoitusta [sisältävä] aloite on otettu vastaan ja pistetään mappiin ja sillä sipuli. Ei tapahtunut mitään. Kaavoitus eteni niin kuin nyt hyvässä bisnesmaailmassa etenee. Ja siinä oltiin sitten vähän allapäin ja pahoilla mielin että näinkö tässä sitten kävi että ei mitään tapahtunutkaan.

Suoma ja Ilmari Martikainen. Kuva: Ismo Hyttinen

